TÜRKİYE'DE UYGULANAN VERGİ TEŞVİK SİSTEMİNİN ANA HATLARI İLKELERİ TÜRLERİ VE TEŞVİK UNSURLARI

Türkiye'de uygulanan vergi teşvik sistemi, genellikle Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar çerçevesinde yürütülmekte olup; bu karar kapsamında amaçlananlar olarak bölgesel gelişmişlik farklarını azaltmak, katma değerli üretimi artırmak, istihdam yaratmak ve teknolojik dönüşümü desteklemek ön plana çıkmaktadır.

Vergi teşvikleri ile özel sektörün vergi yükü hafifletilmekte ve yatırımların arzulanan sektör ve/veya bölgelere yönlendirilmesi sağlanarak hem yurtiçi hem de yurtdışı kaynaklı yatırımlar teşvik edilmektedir.

Türkiye'de vergi teşvikleri ağırlıklı olarak Hazine ve Maliye Bakanlığı, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı ve Gelir İdaresi Başkanlığı tarafından yürütülmektedir.

Vergisel teşviklere genel hatları ile bakıldığında; yatırım teşvik belgeleri, vergi istisna ve muafiyetleri, indirimli vergi uygulamaları ve özel sektör destekleri şeklinde uygulanmaktadır.

Sistemin ana hatları ve ilkeleri aşağıdaki şekilde başlıklar altında incelenebilir;

Bölgesel Odaklanma: Türkiye, sosyo-ekonomik gelişmişlik seviyesine göre 6 farklı bölgeye ayrılmıştır. Teşviklerin kapsamı ve oranları yatırımın yapılacağı bölgeye göre kademelendirilir. Karar kapsamına bakıldığında 1. bölge en gelişmiş, 6. bölge en az gelişmiş olarak sıralanmıştır denebilir.

Sektörel Destekleme: Stratejik, Ar-Ge ve katma değeri yüksek yatırımlar, bulundukları bölgeden bağımsız olarak daha üst teşvik sınıflarından yararlandırılabilir. Bu kapsamda özellikle yerli ve milli hamleler taşıyan TOGG gibi girişimler ile serbest bölgeler, teknoparklar en bilinen sektörel desteleme alan ve konularıdır.

Şeffaflık ve Eşitlik: Genel olarak teşvik uygulamaları mevzuatla belirlenir ve şartları sağlayan tüm yerli/yabancı yatırımcılara eşit uygulanır. Fakat bazı teşvikler veya teşvik unsurları sadece yerli veya sadece yabancı yatırımlara dönük olabilir.

Tamamlayıcılık: Yine genel olarak yatırım dönemindeki destekler ile işletme dönemindeki destekler (vergi indirimleri vb.) bir bütün olarak sunulur. Fakat AR-GE gibi bazı durumlarda yatırım döneminde yapılan harcamalar yapılmakta olan yatırımlar kapsamında aktifleştirilirken işletme döneminde ise vergi matrahının tespitinde kazanç hesabında gider olarak değerlendirilmektedir.

GÖKTAŞ Yeminli Mali Müşavirlik

Seçicilik: Devlet (Meclis), ekonomik kalkınma açısından öncelikli gördüğü sektörleri her daim desteklemek üzere yasalar çıkarmaktadır.

Verimlilik ve Rekabet: Genellikle az gelişmiş bölgelerde teşvikler verilerek az gelişmişlik ve kalkınmadaki adaletsizliğin giderilmesi amaçlanmaktadır.

İstihdam Artırma Gayesi: İstihdamı artırmak, işsizliği azaltmak için yeni iş sahaları ortaya çıkarılmak istenir.

Bütçede Etkinlik: Vergi teşviklerinde amaçlananların bir başka yönü de vazgeçilen kamu gelirleri neticesinde yatırımların artması ve uzun vadede daha fazla vergi geliri elde edilmek istenmesi.

Vergi Teşviklerinin Türleri:

Farklı konu ve amaçta vergi teşvikleri bulunmaktadır. Her birinin hedeflediği mükellef profili veya sektör profili teşviğin türüne göre farklı olabilir veya aynılıkta taşıyabilir. Literatürde teşvik türleri denince akla gelenlerin başında aşağıdakiler yer almaktadır.

Vergi Ertelemesi: tahakkuk eden ve ödeme zamanı kanunen gelen bir verginin ödenmesinin ertelenmesi veya geriye bırakılmasıdır. Örneğin deprem gibi mücbir sebep ilan edilen yerlerde vergi ödemeleri ertelenebilir. Başka bir örnek kurumlar vergisi beyan dönemi geldiğinden sıkışan mali takvim için beyanname sürelerinin geriye bırakılması veya ödemenin ertelenmesi.

Vergi Tatili: Bu kavram genel olarak vergi cenneti ülkeleri için veya ekonomik dar boğaza giren ülkelerde uygulanan maliye politikası için kullanılan bir terimdir. Ya vergi hiç alınmamakta ve uygulanan vergi oranları oldukça düşük kalmaktadır.

Vergi Kredisi: görürü anlamda kabul edilecek bir tutarın mükelleflerin ödenecek vergisinden düşme yöntemidir.

Katma Değer Vergisi İadesi ve İstisnası: mal veya hizmet ihracatında olduğu gibi mal veya hizmet üretirken katlanılan yani yüklenilen vergilerin mal ya da hizmet satışında tahsil edilemeyen vergi bulunması halinde devreden kdv ölçüsünde mükelleflere iade edilmesi sistemidir. Ülkemizde yaygın şekilde uygulanmaktadır.

Yatırım İndirimi: Yatırım indirimi vergi matrahına uygulanan ve belirli durumlarda hesaplanan matrahı azaltıcı özellik taşıyan ödenecek vergiyi azaltın indirim olarak kabul edilmektedir.

Hızlandırılmış Amortisman Yöntemi: Bu yöntem ile mükellefler uzun yıllara yayılmış giderleri daha kısa sürede vergi matrahının tespitinde indirme hakkında kavuşmaktadır.

GÖKTAŞ Yeminli Mali Müşavirlik

İndirimli Vergi Oranı: Vergi kanunlarında yer almak ve belirlenen yatırımları yapmak şartıyla kazançlara uygulanan vergi oranının düşük uygulanmasına yol açan bir uygulamadır. Ülkemizde indirimli kurumlar vergisi olarak KVK'nın 32. Maddesinde düzenlenmiştir.

Gümrük Vergisi Muafiyeti: mal üretmek için ithal girdilere uygulanan muafiyet ile mal ihracından uygulanan muafiyete yer verilmektedir. Genel olarak gümrük vergisi ithalatta olduğu için vergi muafiyeti genel olarak ithal eşyaya uygulanmaktadır.

İstisna ve Muafiyetler: Muafiyetler mükellefe özel, istisnalar ise konuya özel uygulanan teşvikler olduğundan dolayı elde edilen bir kazancın ya mükellef kaynaklı ya da konu bazlı vergiden muaf ya da istisna olmasını sağlamaktadır. Ülkemizde birçok kanunda vergisel teşvik anlamında istisna ve muafiyet uygulanmaktadır.

Vergi teşvik türleri başka bir sınıflandırma ile şu şekilde de sınıflandırılabilir;

Yatırım Teşvikleri: Yatırım teşvik belgesi kapsamında sağlanan teşvikler olup genellikle KDV istisnası, Gümrük vergisi muafiyeti, Vergi indirimi, Faiz veya kâr payı desteği, Sigorta primi işveren hissesi desteği, Yatırım yeri tahsisinden oluşur.

Ar-Ge ve Teknoloji Teşvikleri: Teknoparklar, Teknoloji Geliştirme Bölgeleri, ve Araştırma ve Geliştirme Merkezlerinde sağlanan gelir ve kurumlar vergisine yönelik teşviklerden oluşur.

İhracat Teşvikleri: İhracat kazançlarına yönelik vergi avantajları, Dahilde işleme rejimi kapsamındaki muafiyetler ve KDV iadesi uygulamalarından oluşur.

İstihdam Teşvikleri: Gelir vergisi stopaj desteği, Sigorta primi destekleri ve Genç ve kadın istihdamına yönelik teşviklerden oluşmaktadır.

Sektörel Teşvikler: Bazı sektörler özellikle vergisel teşviklerle desteklenmektedir. Bunlar genel olarak Tarım, Turizm, Yenilenebilir enerji, Savunma sanayi ve Yüksek teknoloji üretimi üzerine sektörlerdir.

Teşvik Sistemi ve Teşvik Unsurları:

Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Kararın (yeni Karar) en günceli 30.05.2025 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kararın "amaç" başlıklı 1'inci maddesine bakıldığında mezkur karar ile arzulanan amacın,

- "kalkınma planlarında öngörülen hedefler doğrultusunda, üretim ve istihdamın artırılmasına,

- Ülkemizin kritik ihtiyaçlarını karşılayacak, arz güvenliğini sağlayacak,

- Dışa bağımlılığını azaltacak ve

GÖKTAŞ Yeminli Mali Müşavirlik

-Uluslararası rekabet gücünü artıracak katma değeri yüksek yatırımların özendirilmesine,

- İşletmelerin yeşil ve dijital dönüşümlerinin hızlandırılmasına,

- Uluslararası doğrudan yatırımların artırılmasına ve

- Bölgesel gelişmişlik farklılıklarının azaltılmasına yönelik yatırımların desteklenmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek." olduğu hüküm altına alınmıştır.

Teşvik Sistemi: Karar'da teşvik sistemi üç ana başlık altında toplanmış olup bunlarda kendi arasında alt başlıklara ayrılmıştır. İki ana başlık **Türkiye Yüzyılı Kalkınma Hamlesi** ve **Sektörel Teşvik Sistemi uygulamaları** ile **bölgesel teşviklerden** oluşur.

- Türkiye Yüzyılı Kalkınma Hamlesi: Teknoloji Hamlesi Programı, Yerel Kalkınma Hamlesi Programı ve Stratejik Hamle Programı olmak üzere üç programdan oluşur.
- Sektörel Teşvik Sistemi: Öncelikli Yatırımlar Teşvik Sistemi ve Hedef Yatırımlar Teşvik Sistemi olmak üzere iki teşvik sisteminden oluşur.
- Bölgesel Teşvikler: Türkiye Yüzyılı Kalkınma Hamlesi ve Sektörel Teşvik Sistemi kapsamında desteklenen yatırımlardan oluşur.

Karar'daki destek unsurları:

KDV İstisnası: Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yurt içinden ve yurt dışından temin edilecek yatırım malı makine ve teçhizat için katma değer vergisinin ödenmemesi şeklinde uygulanır.

Gümrük Vergisi Muafiyeti: Yatırım Teşvik Belgesi kapsamında yurtdışından temine dilecek yatırım malı makine ve teçhizat için Yürürlükteki İthalat Rejimi Kararı gereğince uygulanması gereken gümrük vergisi oranının %0 olarak uygulanmasıdır.

Vergi İndirimi: Gelir veya kurumlar vergisinin, yatırım için öngörülen katkı tutarına ulaşıncaya kadar indirimli olarak uygulanmasıdır.

Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği: Yatırım Teşvik Belgesi kapsamı yatırımla sağlanan ilave istihdam için ödenmesi gereken sigorta primi işveren hissesinin asgari ücrete tekabül eden kısmının yarısı ya da tamamının Bakanlıkça karşılanmasıdır.

Sigorta Primi Desteği (Sadece 6 ncıBölge): Yatırım Teşvik Belgesi kapsamı yatırımla sağlanan ilave istihdam için ödenmesi gereken sigorta primi işçi hissesinin asgari ücrete tekabül eden kısmının Bakanlıkça karşılanmasıdır.

GÖKTAŞ Yeminli Mali Müşavirlik

Teşvik uygulamalarında Türkiye 6 bölgeye ayrılmış ve bu 6 bölgede illere yer verilmiştir.

Kararda yer alan bölgeler

YATIRIM TEŞVİK UYGULAMALARINDA BÖLGELER

1. Bölge	2. Bölge	3. Bölge	4. Bölge	5. Bölge	6. Bölge
Ankara	Aydın	Adana	Afyonkarahisar	Bartın	Adıyaman
Antalya	Balıkesir	Bilecik	Aksaray	Bayburt	Ağrı
Bursa	Bolu	Burdur	Amasya	Çankırı	Ardahan
Eskişehir	Çanakkale	Düzce	Artvin	Erzurum	Batman
İstanbul	Denizli	Gaziantep	Çorum	Giresun	Bingöl
İzmir	Edirne	Isparta	Elâzığ	Hatay	Bitlis
Kocaeli	Kayseri	Karabük	Erzincan	Kahramanmaraş	Diyarbakır
Muğla	Konya	Karaman	Kastamonu	Kilis	Gümüşhane
	Manisa	Kırıkkale	Kırşehir	Niğde	Hakkâri
	Mersin	Kırklareli	Malatya	Ordu	Iğdır
	Sakarya	Kütahya	Sivas	Osmaniye	Kars
	Tekirdağ	Nevşehir		Sinop	Mardin
	Yalova	Rize		Tokat	Muş
		Samsun		Tunceli	Siirt
		Trabzon		Yozgat	Şanlıurfa
		Uşak			Şırnak
		Zonguldak			Van

**Deprem bölgeleri 6. Bölge olarak değerlendirilmektedir.

- **Güncel kararda yeni yatırım teşvikleri de eklenmiştir. Bunlar kararda diğer uygulamalar olarak değerlendirilmiştir. Özetle aşağıdaki gibidir;**

- ***Dijital Dönüşüm Programı:***

Kapsam: Teknolojik ürün ve çözümler ile maliyet azaltımı, verimlilik ve kalite artışı gibi sonuçlar elde etmeyi amaçlayan yatırımlar.

Destek: Öncelikli Yatırımlar Teşvik Sistemi, Asgari 62,7 Milyon TL tutarındaki yatırımlar Stratejik Hamle Programı.

Değerlendirme: Milli Teknoloji Genel Müdürlüğünce belirlenecek uygulama usul ve esasları kapsamında yürütülür.

- ***Yeşil Dönüşüm Programı***

Kapsam: Döngüsel ekonomi yaklaşımıyla uyumlu, doğal kaynakları koruyan, iklim ve sürdürülebilirlik hedeflerine katkı sağlayan, kaynak verimli ve düşük karbonlu üretimi amaçlayan yatırımlar.

GÖKTAŞ Yemin...

Destek: Öncelikli Yatırımlar Teşvik Sistemi, Asgari 62,7 Milyon TL tutarındaki yatırımlar Stratejik Hamle Programı.

Değerlendirme: Stratejik Araştırmalar ve Verimlilik Genel Müdürlüğünce belirlenecek uygulama usul ve esasları kapsamında yürütülür.

- ***Deprem Bölgesi Destekleri***

2018/11201 sayılı Cazibe Merkezleri Programı Kapsamında Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Karar(CMP)'ın Ek-2 kısmında belirtilen ilçelerde yapılacak yatırımlar için 31/12/2026 tarihine kadar yapılacak müracaatlara istinaden düzenlenen teşvik belgeleri kapsamında 6. Bölgede uygulanan destekler aynı oran, miktar, süre ve şartlarda sağlanacaktır.

- ***Alt Bölge Desteği***

Organize sanayi bölgesinde veya endüstri bölgesinde yapılan yatırımlar ve Kararda belirtilen ilçelerde gerçekleştirilen yatırımlar, sigorta primi işveren hissesi desteği açısından bulundukları bölgenin bir alt bölgesinde sağlanan, her iki durumu da sağlayan yatırımlar ise bulundukları bölgenin iki alt bölgesinde sağlanan şart ve sürede bu destekten yararlanabilir.

- ***Destekleme Süresi Biten 6. Bölge Yatırımları***

Sigorta primi işveren hissesi ile sigorta primi desteği uygulama süreleri sona eren yatırım teşvik belgeleri için uygulama süresi, ortalama istihdamın korunması kaydıyla 31/12/2028 tarihine kadar uzatılmaktadır.

- ***Nakil Desteği***

1. bölge illerinden 4., 5. Veya 6. Bölge il veya ilçelerine taşınan imalat sanayi yatırımları için asgari 50 istihdam sağlanması kaydıyla taşınan makine ve teçhizat ile ilgili olarak tamamlama vizesi aşamasında tespit edilen istihdamda sigorta primi işveren hissesi desteği ve sigorta primi desteğinden faydalanabilmektedir.

- ***Ekosistem Geliştirme Planı***

KOBİ sınıfında yer almayan yatırımcı veya Yerel Kalkınma Hamlesi Programı kapsamında desteklenen yatırımcı, yatırımın sürdürülebilirliğini desteklemek,

Teknolojik ve sektörel gelişime, toplumsal fayda amaçlı eğitim veAr-Ge faaliyetlerine veya yerel kalkınmaya katkı sağlamak üzere,

Bakanlık tarafından belirlenen usul ve esaslara göre hazırlanmış ve Bakanlık tarafından onaylanmış bir ekosistem geliştirme planını yatırım dönemi içerisinde gerçekleştirmekle yükümlü olacaktır.

Bu kapsamdaki yatırım ve harcamaların tutarı sabit yatırım tutarının yüzde 2'sin den az olamayacaktır.

GÖKTAŞ Yeminli Mali Müşavirlik

- ***Dijitalleşme ve Yatırımların İzlenmesi***

Teşvik belgesi kapsamında temin edilen mal ve hizmet bedelleri için elektronik fatura veya elektronik arşiv fatura düzenlenmesi zorunlu olacaktır.

Teşvik belgesi kapsamında sağlanan destek miktarı, destekleri uygulayan kurum ve kuruluşlarca aylık olarak destek unsuru ve teşvik belgesi bazında Bakanlığa iletecektir.

- ***Cazibe Merkezi Programları Destekleri***

CMP'nin Ek1 kısmında belirtilen illerde yer alan organize sanayi bölgeleri ve endüstri bölgeleri ile Sivas Demirağ Organize Sanayi Bölgesi'nde yapılacak imalat sanayi yatırımları için, 31/12/2026 tarihine kadar yapılacak müracaatlara istinaden düzenlenen teşvik belgeleri kapsamında 6.bölgede uygulanan destekler aynı oran, miktar, süre ve şartlarda sağlanacaktır.

<u>Vergi Teşviklerinin Olumlu Yanları:</u>

- Vergi teşvikleri çeşitli amaçların gerçekleşmesinde etkili olabilir. Örneğin bir bölgede yatırım teşviği var ise ve bu bölgenin kalkınması önemli ise vergisel teşvikler söz konusu bölgede yatırım yapmak isteyen yatırımcıları buraya çekmeye ve yatırım kararları almada etkili olabilir.
- Vergi teşvikleri hem sosyal hem de ekonomik dışsallıklar barındırabilir. Örneğin Ar-Ge'nin olumlu dışsallıkları artırması gibi ya da teknoparklardaki vergisel teşvikler sayesinde yapay zekânın kullanımına yönelik yeni buluşların ortaya çıkması gibi.
- Vergi teşvikleri uzun vadede ek yatırım yapılmasını sağlamak suretiyle vergi gelirlerini artırabilirler.
- Vergi teşvikleri politik açıdan avantajlıdırlar. Çünkü vergi teşvikleri doğrudan harcamalara nazaran daha az görünür niteliktedirler. Vergi teşviklerinde devletin bütçesinden harcama yapılmaz tam tersi vergi gelirlerinden vazgeçilir. Bu ise bütçede yer almayacağından ya da tam olarak anlaşılamayacağından politik hesap verilebilirlik daha az hissedilir.
- Vergi teşvikleri yabancı yatırımların ülkede yatırım yapmasını sağlayabilir.
- Vergi teşvikleri sosyal adaleti sağlayabilir.
- Vergi teşvikleri sektörel bazda gelişmeler sağlayabilir.
- Vergi teşvikleri ülkenin ihracatını artırabilir. Üretilen yeni ürünler veya küresel düzeyde pazarlanabilir ürünler bir ülkenin ihracatını artırıp döviz girdisini sağlayabilir.
- Vergisel teşvikleri bir ülkenin eğitim ve sağlık sisteminin daha etkili, akılcıl ve sağlıklı ilerlemesi ve gelişmesine katkı sağlayabilir. Örneğin kanser ilacına ilişkin araştırmalara

GÖKTAŞ Yeminli Mali Müşavirlik

verilen bir teşvik sağlık sistemi açısından yararlı olacaktır. Eğitimin yapay zeki ile birleştirilerek ülkenin tüm yurttaşlarına ulaştırılması eğitimde adaleti ve kaliteyi aynı zamanda eşitliği sağlayacaktır.

- Vergisel teşviklerin insan hayatını kolaylaştıran buluşlara sebep olabilecek yatırımları artırabilecektir.
- Vergisel teşvikler ile yapılan yatırımlar çevreye daha duyarlı buluşlar sağlayabilecektir.
- Teşviklerden yararlanmak isteyen işletmeler kayıt içine girmeye yönelebilir.
- Ar-Ge ve inovasyon faaliyetlerinin maliyetini azaltır.
- Uluslararası pazarlarda rekabet gücünü artırır.

Vergi Teşviklerinin Faydalı Olabilmesi İçin Öneriler:

- Vergi teşvikleri açısından bölgeler arasında ayrım yapılması bölgeler arası kalkınmışlık düzeyi eşitsizliğini gözetmek anlamında kıymetli fakat her bir teşvik unsurunun denetimi ve her bir teşviğin amacı kapsamında kullanımının denetiminin maksimum düzeyde yapılması için özel planlama ve takibi gerekmektedir. Mevzuat ile fiili durumun amacına uygun olup olmadığı devamlı olarak periyotlar halinde takip edilmelidir.
- Vergi teşviklerinin yatırımlar üzerinde etkisinin iyi değerlendirilmesi gerekmektedir. Söz konusu teşviklerin hazinenin vergi kayıp miktarının bu teşvik sağlansa idi yatırıma nasıl etkisi olurdu konusunda çıktının sağlıklı analiz edilmesi gerekmektedir.
- Vergi teşvikleri ile alakalı olarak teknoloji hamlesi ile birlikte yapay zeka temelli ve teknoloji alt yapılı sektörler gelişmekte ve desteklenmekte iken geleneksel yöntemlerle ayakta durmaya çalışan sektörlerde çalışanlarının istihdam durumları için yeni olanaklar sağlanmalıdır.
- Milli ve yerli sermayenin gelişimi için verilen vergi teşvikleri veya vergi indirim/muafiyetlerin uluslararası sermaye ile yerel sermaye arasında eşitsizlik yaratıp yaratmadığını veya eşitsiz bir rekabet oluşturması durumunda bunun yabancı sermayenin ülkeye yatırım kararlarını nasıl etkileyeceğinin değerlendirilmesinin tüm yönleriyle yapılması gerekmektedir.
- Türkiye yerine yurt dışında yatırım yapan Türk menşeili firma temsilcileri ile bir araya gelinip ülke içerisinde yapılacak yatırımlar için güvenli ortamın olduğu ve yatırımların Vergi teşvikleri ile desteklendiği etraflıca anlatılması için (eğer yok ise böyle bir kurum ya da kuruluş) bir komite ya da ekipler kurulması faydalı olabilir.

GÖKTAŞ Yeminli Mali Müşavirlik

- Teşviklerin vergi indirimi şeklinde olan tarafı yatırımcılara nakit avantajı sağlamaktadır. Bu durumda yatırımlar için can suyu niteliğinde olabilmektedir.
- Teşvik sisteminin amaçlarından birisinin cari açığı azaltmak olması politik açıdan doğru bir karar olarak değerlendirilebilir. Burada mühim olan gerçekten ilgili sektör ya da mükellefler için veya bölge için sağlanan vergisel teşviğin yatırımlar üzerinden yatırımcıyı cezvetmesi gerekmektedir. Yani zaten yapılacak bir yatırım için aynı zamanda vergi teşviği sağlanması boşa harcanmış kaynak (israfı) veya gereksiz vazgeçilen vergi geliri olabilir.
- Vergi indirimleri, sosyal güvenlik primi veya makine destekleri tek başına yatırımcı kararı üzerinde etkili olmayabilir. Bunların yanında eğitime, güvenliğe de önem vermek gerekir.

GÖKTAŞ Yeminli Mali Müşavirlik

GELİR VE KURUMLAR VERGİLERİNDE YER ALAN -TEŞVİK MAHİYETİNDEKİ- MUAFİYET, İSTİSNA, İNDİRİM UNSURLARI LİSTE YÖNTEMİYLE VE ÖZETLE AŞAĞIDAKİ GİBİDİR;

193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu		
Madde Türü	**Madde No**	**Madde Açıklaması**
Madde	20	Eğitim ve Öğretim İşletmelerinde Kazanç İstisnası
Madde	21	Gayrimenkuller ve Haklarda İstisnalar
Madde	22/1	Menkul Sermaye İratlarında İstisnalar
Madde	23/1	Köylerde, münhasıran el ile dokunan halı ve kilim imal eden işletmelerde çalışan işçilerin ücretleri
Madde	23/2	Gelir Vergisi'nden muaf olan veya gerçek usulde vergilendirilmeyen çiftçilerin yanında çalışan işçilerin ücretleri
Madde	23/3	Maden ve toprakaltı işlerde çalışan işçilerin münhasıran yer altında çalıştıkları zamanlara ait ücretleri
Madde	23/6	Hizmetçilerin ücretleri
Madde	23/8	Hizmet erbabına işverenlerce yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatler
Madde	23/12	3308 sayılı Çıraklık ve Mesleki Eğitim Kanununa tabi çırakların asgari ücreti aşmayan ücretleri
Madde	23/13	Yabancı ülkelerde bulunan sosyal güvenlik kurumları tarafından ödenen emekli, malûliyet, dul ve yetim aylıkları
Madde	25/4	Hizmet erbabına ödenen çocuk zamları
Madde	25/5	Evlenme ve doğum münasebetiyle hizmet erbabına yapılan yardımlar
Madde	25/6	Sosyal sigorta kurumları tarafından sigortalılara yapılan ödemeler
Madde	25/7	Kıdem tazminatı ödemeleri
Madde	25/9	Yardım sandıkları tarafından ölüm, sakatlık, hastalık, doğum, evlenme gibi sebeplerle üyelerine yapılan yardımlar
Madde	25/10	Yabancı ülkelerde bulunan sosyal güvenlik kurumları tarafından hak sahiplerine ödenen tazminat ve yardımlar
Madde	29/1	İlim ve fenni, güzel sanatları, …teşvik maksadıyle verilen ikramiyeler ve mükafatlar
Madde	29/2	Uçuş ve dalış tazminatları, ikramiyeler, gündelikler, zamlar …v.b
Madde	29/3	Spor yarışmalarına katılan amatör sporculara ödenen ödül ve ikramiyeler
Madde	29/4	Spor yarışmalarını yöneten hakemlere ödenen ücretler
Madde	63/4	Çalışanlar tarafından ilgili kanunlarına göre sendikalara ödenen aidatlar
Mükerrer Madde	80	Değer Artış Kazançlarında İstisna
Madde	82	Arızi Kazançlarda İstisna
		Yatırım İndirimi İstisnası
		Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununda yer alan istisna
		Serbest bölgelerde uygulanan kurumlar vergisi istisnası
Madde	89	Ar-Ge indirim
Madde	89	Sponsorluk harcamaları ile bağış ve yardımlar
Madde	89	Eğitim ve sağlık tesisleri ile dini tesislere ilişkin bağış ve yardımlar
Madde	89	Kültür ve turizm amaçlı bağış ve yardımlar
Madde	89	Doğal afetlere ilişkin bağış ve yardımlar

Çökmez Yeminli Mali Müşavirlik

Madde	89	Türkiye Kızılay Derneğine ve Türkiye Yeşilay Cemiyetine yapılan bağış veya yardımlar
Madde	89	Yükseköğretim kurumlarına yapılacak bağış ve yardımlar
Madde	89	Girişim sermayesi fonu
Madde	89	Türkiye'den yurtdışı mukimi kişi ve kurumlara verilen hizmetler
Madde	89	Sermaye artırımında indirim
Madde	89	İstanbul Finans Merkezi Bölgesinde faaliyette bulunan kurumların elde ettikleri kazançlarda indirim
5520 Sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu		
Madde	4/1-k	Tüketim ve taşımacılık kooperatifleri hariç kooperatifler
Madde	4/1-l	Küçük ve orta ölçekli işletmelere kredi teminatı sağlamak üzere kurulmuş olan kurumlar
Madde	5/1-a	İştirak kazançları istisnası
Madde	5/1-b	Yurt dışı iştirak kazançları istisnası
Madde	5/1-c	Yurtdışı iştirak hisselerinin elden çıkarılmasından doğan kurum kazançları
Madde	5/1-ç	Emisyon primi kazancı istisnası
Madde	5/1-d	Türkiye'de kurulu fonlar ile yatırım ortaklıklarının kazançlarına ilişkin istisna
Madde	5/1-f	Bankalara, finansal kiralama ya da finansman şirketlerine veya TMSF'ye borçlu durumda olan kurumlar ile bankalara tanınan istisna
Madde	5/1-e	Taşınmaz ve iştirak hisseleri ile kurucu senetleri, intifa senetleri, rüçhan hakları ile girişim sermayesi yatırım fonları katılma paylarının satış kazancı istisnası
Madde	5/1-g	Yurt dışı şube kazançları
Madde	5/1-h	Yurt dışında yapılan inşaat, onarım, montaj işleri ile teknik hizmetlerden sağlanan kazançlarda istisna
Madde	5/1-ı	Eğitim tesisleri, özel kreş ve gündüz bakımevleri ile rehabilitasyon merkezlerinin işletilmesinden elde edilen kazançlara ilişkin istisna
Madde	5/1-i	Risturn istisnası
		Türk uluslararası gemi siciline kayıtlı gemilerin işletilmesinden ve devrinden elde edilecek kazançlara ilişkin istisna
		Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununda yer alan istisna
		Serbest bölgelerde uygulanan kurumlar vergisi istisnası
Madde	5/A	Yabancı fon kazançlarının ve bu fonların portföy yöneticiliğini yapan şirketlerin vergisel durumu
Madde	5/B	Sınai mülkiyet haklarında istisna
Madde	5/1-j	Sat-kirala-geri al işlemlerinden doğan kazançlarda istisna uygulamas
Madde	5/1-k	Kira sertifikası ihracı amacıyla her türlü varlık ve hakların satışından doğan kazançlarda istisna uygulaması
Madde	10	Ar-Ge indirim
Madde	10	Sponsorluk harcamaları ile bağış ve yardımlar
Madde	10	Eğitim ve sağlık tesisleri ile dini tesislere ilişkin bağış ve yardımlar
Madde	10	Kültür ve turizm amaçlı bağış ve yardımlar
Madde	10	Doğal afetlere ilişkin bağış ve yardımlar
Madde	10	Türkiye Kızılay Derneğine ve Türkiye Yeşilay Cemiyetine yapılan bağış veya yardımlar
Madde	10	Yükseköğretim kurumlarına yapılacak bağış ve yardımlar
Madde	10	Girişim sermayesi fonu
Madde	10	Türkiye'den yurtdışı mukimi kişi ve kurumlara verilen hizmetler
Madde	10	Sermaye artırımında indirim
Madde	10	İstanbul Finans Merkezi Bölgesinde faaliyette bulunan kurumların elde ettikleri kazançlarda indirim
Madde	32/A	İndirimli Kurumlar Vergisi

GÖKTAŞ Yeminli Mali Müşavirlik

Ar-Ge İndirimi: 01/01/2006 tarihinden geçerli olmak üzere işletme bünyesinde gerçekleştirilen ve yeni teknoloji ve bilgi arayışına yönelik araştırma ve geliştirme harcamaları tutarının %40'ı, 01/04/2008 tarihinden itibaren ise %100'ü, beyanname ile bildirilen kurum kazancından indirilebilecektir. (**KVK md.10/1-a; GVK md.89/1-9**).

İndirimli Kurumlar Vergisi: 1) Kurumlar Vergisi Kanununun 32/A Maddesinde Yer Alan İndirimli Kurumlar Vergisi Uygulaması: Kurumlar Vergisi Kanununa 32/A maddesi olarak 5838 sayılı Kanunla eklenen indirimli kurumlar vergisi müessesesinin amacı, kalkınma planları ve yıllık programlarda öngörülen hedeflere uygun olarak, tasarrufları katma değeri yüksek yatırımlara yönlendirmek, üretimi ve istihdamı artırmak, uluslararası rekabet gücünü artıracak büyük ölçekli yatırımları özendirmek, doğrudan yabancı yatırımları artırmak, bölgesel gelişmişlik farklılıklarını gidermek, araştırma ve geliştirme faaliyetlerini desteklemektir.

İndirimli kurumlar vergisi müessesesi ile Ekonomi Bakanlığı tarafından teşvik belgesine bağlanan yatırımlar dolayısıyla elde edilen kazançların düşük oranda vergilendirilmesi öngörülmektedir. 15/06/2012 tarih ve 2012/3305 sayılı "Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar"a göre, bölgesel ve büyük ölçekli yatırımlara, Kararda belirtilen indirimli kurumlar vergisi oranları uygulanmaktadır.

Karara göre;

- İndirilen kurumlar vergisi veya gelir vergisi tutarı yatırıma katkı tutarına ulaşıncaya kadar indirimli vergi uygulamasına devam edilir.

- Yatırımın kısmen veya tamamen faaliyete geçmesinden sonra devri halinde indirimli vergi oranından devir tarihine kadar devreden, devir tarihinden sonra ise devralan, aynı koşulları yerine getirmek kaydıyla yatırıma katkı tutarının kalan kısmı için yararlanır.

2) Kurumlar Vergisi Kanununun Geçici 4. Maddesinde Yer Alan Teşvik Uygulaması

Kurumlar Vergisi Kanununa 5838 sayılı Kanunla eklenen geçici 4. maddeye göre; münhasıran tekstil, konfeksiyon ve hazır giyim, deri ve deri mamulleri sektörlerinde faaliyette bulunanlardan üretim tesislerini Bakanlar Kurulunca belirlenen illere 31/12/2010 tarihine kadar nakleden ve asgari 50 kişilik istihdam sağlayan mükelleflerin, bu illerdeki işletmelerinden sağladıkları kazançlar için nakil tarihini izleyen hesap döneminden itibaren beş yıl süreyle kurumlar vergisi oranı % 75 indirimli olarak uygulanır. Bu teşvikten gelir vergisi mükellefleri de yararlanır.

Emisyon Primi Kazanç İstisnası: Anonim şirketlerin kuruluşlarında veya sermayelerini artırdıkları sırada çıkardıkları payların bedelinin itibarî değeri aşan kısmı kurumlar vergisi matrahının tespitinde indirilebilir.

Yurt dışında yapılan inşaat, onarım, montaj işleri ile teknik hizmetlerden sağlanan kazançlarda istisna: Yurt dışında yapılan inşaat, onarım, montaj işleri ile teknik hizmetlerden sağlanarak Türkiye'de genel sonuç hesaplarına intikal ettirilen kazançlar kurumlar vergisi matrahının tespitinde indirim konusu yapılır.

Serbest Bölgelerde Uygulanan Vergisel Teşvikler: Serbest Bölgeler Kanununun geçici 3. maddesine göre;

1- Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih olan 06/02/2004 tarihine kadar (bu tarih dahil) serbest bölgelerde faaliyette bulunmak üzere faaliyet ruhsatı almış mükelleflerin, ruhsatlarında belirtilen süre ile sınırlı olmak üzere bu bölgelerde gerçekleştirdikleri faaliyetler dolayısıyla elde ettikleri kazançlar gelir veya kurumlar vergisinden müstesnadır.

2- Avrupa Birliğine tam üyeliğin gerçekleştiği tarihi içeren yılın vergilendirme döneminin sonuna kadar;

a) Serbest bölgelerde üretim faaliyetinde bulunan mükelleflerin bu bölgelerde imal ettikleri ürünlerin satışından elde ettikleri kazançları gelir veya kurumlar vergisinden müstesnadır.

b) Bu bölgelerde üretilen ürünlerin FOB bedelinin en az % 85'ini yurtdışına ihraç eden mükelleflerin istihdam ettikleri personele ödedikleri ücretler gelir vergisinden müstesnadır. Yıllık satış tutarı bu oranın altında kalan mükelleflerden zamanında tahsil edilmeyen vergiler cezasız olarak, gecikme zammıyla birlikte tahsil edilir.

c) Bu bölgelerde gerçekleştirilen faaliyetlerle ilgili olarak yapılan işlemler ve düzenlenen kağıtlar damga vergisi ve harçlardan müstesnadır.

Teknoloji Geliştirme Bölgelerinde Uygulanan Vergisel Teşvikler: Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanununun geçici 2. maddesine göre;

- Teknoloji geliştirme bölgelerinde faaliyet gösteren mükelleflerin bölgedeki yazılım ve Ar-Ge faaliyetlerinden elde ettikleri kazançlar 31/12/2023 tarihine kadar gelir ve kurumlar vergisinden istisnadır.

Yönetici şirket, bu Kanunun uygulanması ile ilgili işlemlerde her türlü vergi, resim ve harçtan muaftır.

Bölgede çalışan; AR-GE ve destek personelinin bu görevleri ile ilgili ücretleri, 31/12/2023 tarihine kadar her türlü vergiden müstesnadır.

- Bu bölgelerde çalışan araştırmacı, yazılımcı ve Ar-Ge personelinin bu görevleri ile ilgili ücretleri 31/12/2023 tarihine kadar gelir vergisinden istisnadır.

- Teknoloji geliştirme bölgesi yönetici şirketlerinin 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu uygulaması kapsamında elde ettikleri kazançlar da 31/12/2023 tarihine kadar gelir veya kurumlar vergisinden istisna edilmiştir.

Bu istisnalar, TÜBİTAK- Marmara Araştırma Merkezi Teknoloji Serbest Bölgesi yönetici şirketi, bu bölgede faaliyet gösteren gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri ile bölgede çalışan araştırmacı, yazılımcı ve Ar-Ge personeli ücretleri bakımından da uygulanır. **(** TGBK Geçici madde 2**,** KVGT 1**)**

Teknoloji geliştirme bölgesinde faaliyette bulunan girişimcilerin kazançlarının gelir veya kurumlar vergisinden istisna bulunduğu süre içinde, sadece bu bölgelerde ürettikleri ve sistem yönetimi, veri yönetimi, iş uygulamaları, sektörel, internet, mobil ve askeri komuta kontrol uygulama yazılımı şeklindeki teslim ve hizmetleri katma değer vergisinden de istisnadır. (KDVK geçici madde 20)

Organize sanayi, endüstri veya teknoloji geliştirme bölgelerinde yer alan gayrimenkullerin ifraz veya taksim veya birleştirme işlemleri harçtan müstesnadır. (HK. m. 59/n)

VERGİ TEŞVİKİ İLE İLGİLİ KANUNLARIN İSİM LİSTESİ AŞAĞIDAKİ GİBİDİR

KANUN	
NO	**ADI**
193	Gelir Vergisi Kanunu
488	Damga Vergisi Kanunu
492	Harçlar Kanunu
3065	Katma Değer Vergisi Kanunu
3065	Araçlar, Petrol Aramaları Ve Teşvik Belgeli Yatırımlarda İstisna
3218	Serbest Bölgeler Kanunu
4490	Türk Uluslararası Gemi Sicili Kanunu
4691	Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu
4760	Özel Tüketim Vergisi Kanunu
5084	Yatırımların ve İstihdamın Teşviki ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
5225	Kültür Yatırımlarını ve Girişimlerini Teşvik Kanunu
5411	Bankacılık Kanunu
5479	Gelir Vergisi Kanunu, Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun, Özel Tüketim Vergisi Kanunu Ve Vergi Usul Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun (Yatırım İndirimi İstisnası)
5520	Kurumlar Vergisi Kanunu
5746	Araştırma, Geliştirme Ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun
6306	Kentsel Dönüşüm Kanunu
6802	Gider Vergileri Kanunu
9903	Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar
5520/5528	Eğitim Ve Öğretim İşletmelerinde Kazanç İstisnası
7582	Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
4962	Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Ve Vakıflara Vergi Muafiyeti Tanınması Hakkında Kanun
4562	Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu
5604	Mali Tatil İhdas Edilmesi Hakkında Kanun
210	Değerli Kağıtlar Kanunu
6361	Finansal Kiralama, Faktoring, Finansman ve Tasarruf Finansman Şirketleri Kanunu
7440	Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun
7326	Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun

GÜRİŞ Yeminli Mali Müşavirlik

7256	Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun
7143	Vergi Ve Diğer Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun

GÖKTAŞ Yeminli Mali Müşavirlik